

บันทึก

เรื่อง การตีความมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

กรมตำรวจได้มีหนังสือ ที่ มท.๐๕๑๑/๕๓๐๘ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอให้พิจารณาปัญหาการตีความมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๕๖๓ ว่าในกรณีที่เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ได้ตรวจพิจารณาภาพยนตร์เรื่องใดเรื่องหนึ่งและคำสั่งยกคำขอใบอนุญาตฉายภาพยนตร์ดังกล่าว และเจ้าของภาพยนตร์ได้อุทธรณ์คำสั่งห้ามฉายภาพยนตร์นั้น ต่อมาสภาพิจารณาภาพยนตร์ตามมาตรา ๑๑ (๓) ซึ่งสภาพิจารณาภาพยนตร์ได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว มีมติห้ามฉายภาพยนตร์เรื่องนั้นยืนตามคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ต่อมาปรากฏว่าเจ้าของภาพยนตร์ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขภาพยนตร์ที่ถูกห้ามฉายนั้น โดยตัดทอนคำพูดและภาพหรือเนื้อเรื่องบางตอนออก และได้เปลี่ยนแปลงชื่อเรื่อง โดยเติมคำบางคำในชื่อเรื่องเดิม แล้วร้องขอให้เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์และสภาพิจารณาภาพยนตร์ตรวจพิจารณาภาพยนตร์เรื่องนั้นอีกครั้งหนึ่ง กรมตำรวจจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยว่า เมื่อเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์และสภาพิจารณาภาพยนตร์ได้รับคำร้องขอดังกล่าว เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์จะต้องรับคำร้องขอนั้นเพื่อตรวจพิจารณาภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ อีกหรือไม่ หรือให้ถือว่าคำวินิจฉัยของสภาพิจารณาภาพยนตร์เป็นเด็ดขาดถึงที่สุดตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๕๖๓ กล่าวคือ เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ไม่รับพิจารณาภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ อีก ทั้งนี้ โดยกรมตำรวจมีความเห็นว่าเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์น่าจะรับคำร้องขอดังกล่าวไว้พิจารณาได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติมาตราใดในพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๕๖๓ ห้ามไว้และในการพิจารณาหากเห็นว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นไม่มีข้อความหรือเนื้อเรื่องที่ขัดต่อกฎหมายก็ย่อมอนุญาตให้ฉายได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวและฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ) แล้วปรากฏข้อเท็จจริงที่ชี้แจงเพิ่มเติมว่า การที่เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์จะใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ (๒)^๑ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๕๖๓ สั่งยกคำขอ

^๑ มาตรา ๑๐ ให้เจ้าพนักงานผู้พิจารณามีอำนาจ

(๑) สั่งคืนภาพยนตร์ที่นายตรวจยึดไว้ให้แก่ผู้ทำ หรือออกใบอนุญาตให้ตามที่ขอไว้เมื่อเห็นว่าภาพยนตร์หรือประกาศนั้นไม่มีลักษณะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔ ในกรณีเช่นนี้ให้เจ้าพนักงานผู้พิจารณาประทับตราไว้ที่ภาพยนตร์ หรือที่ประกาศนั้นเป็นสำคัญ

ถ้าปรากฏว่าดวงตราทุกดวงซึ่งประทับไว้บนฟิล์มภาพยนตร์ม้วนใดชำรุดหรือลบเลือน ให้

ใบอนุญาตในกรณีที่เห็นว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นมีลักษณะขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๔^๒ นั้น เท่าที่ได้ปฏิบัติมาจนถึงขณะนี้เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์อาจมีคำสั่งแบ่งได้เป็นสองกรณี คือ กรณีแรกสั่งยกคำขอใบอนุญาต เพราะเหตุว่าตามเนื้อเรื่องของภาพยนตร์นั้นมีลักษณะฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี กับอีกกรณีหนึ่งสั่งยกคำขอใบอนุญาต เพราะเหตุว่าคำพูดหรือภาพบางตอนของภาพยนตร์เรื่องนั้นมีลักษณะลามกอนาจาร ยั่วยุกามารมณ์ หรือลักษณะอื่นในทำนองเดียวกัน ซึ่งเหตุเหล่านี้เป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ และเมื่อเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์มีคำสั่งยกคำขอใบอนุญาตแล้ว เจ้าของภาพยนตร์ก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อสภาพิจารณาภาพยนตร์ได้และเท่าที่ปฏิบัติมาก็ปรากฏว่าคำวินิจฉัยของสภาพิจารณาภาพยนตร์ในกรณีที่สั่งยืนตามคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ ก็จะอาศัยเหตุในการวินิจฉัยและมีคำสั่งทำนองเดียวกับคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ กล่าวคือ สั่งห้ามฉายภาพยนตร์นั้นทั้งเรื่องหรือสั่งให้ลบหรือตัดทอนคำพูดหรือภาพบางตอนของภาพยนตร์เรื่องนั้นออก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้พิจารณาข้อเท็จจริงประกอบกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ แล้ว มีความเห็นตามลำดับปัญหาที่ถามไป ดังนี้

๑. ในชั้นเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์

(๑) ถ้าเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ได้มีคำสั่งยกคำขอใบอนุญาตเพราะเหตุที่ว่าเนื้อเรื่องของภาพยนตร์เรื่องนั้นมีลักษณะฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัตินี้แล้ว ถ้าเจ้าของภาพยนตร์ยังติดใจหรือมีเหตุผลจะอ้างอิงเพื่อแสดงว่าเนื้อเรื่องในภาพยนตร์นั้นไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔ ตามที่เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์สั่ง เจ้าของภาพยนตร์ก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อสภาพิจารณาภาพยนตร์ได้ ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้ เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์จึงไม่ต้องรับคำร้องซ้ำเช่นนี้อีก

(๒) ถ้าเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์สั่งยกคำขอใบอนุญาตเพราะเหตุที่อ้างว่าคำพูดหรือภาพบางตอนในภาพยนตร์เรื่องนั้นมีลักษณะลามกอนาจาร ยั่วยุกามารมณ์ หรือ

นำฟิล์มม้วนนั้นไปให้เจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ประทับดวงตราเสียใหม่อีกก่อนนำออกฉาย

(๒) สั่งยืนตามคำสั่งของนายตรวจที่ให้ยึดภาพยนตร์นั้น หรือยกคำร้องขอใบอนุญาตเสียเมื่อเห็นว่าภาพยนตร์หรือประกาศนั้นมีลักษณะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔

ถ้าเจ้าพนักงานผู้พิจารณาเห็นว่าภาพยนตร์บางตอนมีลักษณะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔ และตอนนั้น ๆ ได้ถูกลบหรือตัดออกตามคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้พิจารณาแล้วไซ้ ท่านให้ถือว่าภาพยนตร์นั้นไม่มีลักษณะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔

^๒ มาตรา ๔ ท่านห้ามมิให้ทำ หรือฉาย หรือแสดง ณ สถานที่มหรสพซึ่งภาพยนตร์หรือประกาศ กอไปด้วยลักษณะฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ถึงแม้เพียงว่าการทำหรือฉาย หรือการแสดงภาพยนตร์ หรือประกาศนั้น ๆ น่าจะมีผลเช่นนั้น ท่านก็ห้ามดุจกัน

ภาพยนตร์หรือประกาศที่ทำในพระราชอาณาจักร ถ้ามีลักษณะหรืออาจมีผลเช่นนั้นไซ้ ท่านห้ามมิให้นำหรือส่งออกนอกพระราชอาณาจักร

ลักษณะอื่นในทำนองเดียวกันอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีตาม มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ ไปแล้ว ต่อมาเจ้าของภาพยนตร์ได้ ลบหรือตัดทอนคำพูดหรือภาพบางตอนในภาพยนตร์เรื่องนั้นตามเหตุในคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้ พิจารณาภาพยนตร์นั้นแล้ว ก็ต้องถือว่าภาพยนตร์นั้นไม่มีลักษณะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตรา ๔ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ ซึ่ง เมื่อเป็นเช่นนั้นเจ้าของภาพยนตร์จะยื่นคำขอใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์อีกครั้ง หนึ่งก็ได้

๒. ในชั้นสภาพิจารณาภาพยนตร์

(๑) ตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “คำวินิจฉัยของสภาพิจารณาภาพยนตร์ให้ถือว่า เด็ดขาดถึงที่สุด...” เพราะฉะนั้นจะเข้าใจเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากต้องถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็น เด็ดขาดและถึงที่สุด ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการวินิจฉัยให้ยึดภาพยนตร์ที่ทำในพระ ราชอาณาจักร ซึ่งผู้ทำหรือผู้ขอใบอนุญาตมีสิทธิไปฟ้องศาลได้ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับ แ่่งคำวินิจฉัยของสภาพิจารณาภาพยนตร์ตามที่บัญญัติไว้ในตอนท้ายของมาตรา ๑๓ ดังกล่าว

(๒) สำหรับกรณีที่สภาพิจารณาภาพยนตร์มีคำสั่งยืนตามคำสั่งของเจ้า พนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ให้ยกคำขอใบอนุญาต และคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้พิจารณา ภาพยนตร์นั้นเป็นเพียงสั่งให้ลบหรือตัดทอนคำพูดหรือภาพบางตอนในภาพยนตร์เรื่องนั้น เพราะ เห็นว่ามีลักษณะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตรา ๔ ตามที่กล่าวข้างต้น กรณีนี้ เมื่อสภาพิจารณา ภาพยนตร์ได้มีคำสั่งยืนตามคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ ถ้าเจ้าของภาพยนตร์ได้ ลบหรือตัดทอนคำพูดหรือภาพบางตอนที่ มีลักษณะดังกล่าวออกแล้วภาพยนตร์เรื่องนั้นก็ไม่อยู่ใน ลักษณะที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติ มาตรา ๔ ต่อไป ซึ่งในกรณีเช่นนี้ได้มีบทบัญญัติในมาตรา ๑๒^๔ ให้ นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งหมายความว่า เจ้าของภาพยนตร์

^๓ มาตรา ๑๓ คำวินิจฉัยของสภาพิจารณาภาพยนตร์นั้น ให้ถือว่าเด็ดขาดถึงที่สุดเว้นแต่คำ วินิจฉัยให้ยึดภาพยนตร์ที่ทำในพระราชอาณาจักรนั้น ท่านว่าผู้ทำหรือผู้ขอใบอนุญาตมีสิทธินำคดีสู่ศาลหลวงได้ ภายในหกเดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของสภาเป็นต้นไป ถ้าไม่นำคดีสู่ศาลภายในกำหนดไซ้ ท่านให้ ทำลายภาพยนตร์นั้นเสีย

^๔ มาตรา ๑๒ ให้สภาพิจารณาภาพยนตร์มีอำนาจ

(๑) สั่งคืนภาพยนตร์ที่นายตรวจยึดไว้ให้แก่ผู้ทำ หรืออนุญาตให้ผู้ทำภาพยนตร์ทำต่อไป หรือสั่งเจ้าพนักงานผู้พิจารณาให้ยกใบอนุญาตตามที่ขอไว้เมื่อเห็นว่าภาพยนตร์หรือประกาศนั้นไม่มีลักษณะ ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔

(๒) สั่งยืนตามคำสั่งของนายตรวจที่ให้ภาพยนตร์ หรือให้หยุดการทำภาพยนตร์หรือสั่งยืน ตามคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานผู้พิจารณาที่ยกคำขอใบอนุญาตและสั่งให้ยึดภาพยนตร์หรือประกาศที่มีคำร้องขอ ใบอนุญาตนั้น หรือสั่งให้ส่งกลับออกไปเมื่อเห็นว่าภาพยนตร์หรือประกาศนั้นมีลักษณะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติ มาตรา ๔

ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๑๐ วรรคสุดท้าย บังคับโดยอนุโลม

อาจยื่นคำขอใบอนุญาตฉายภาพยนตร์นั้นต่อเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ได้อีกครั้งหนึ่ง เช่นเดียวกับกรณีตาม ข้อ ๑ (๒) ที่กล่าวมาข้างต้น

อนึ่ง ตามที่กรมตำรวจให้ความเห็นว่า เมื่อภาพยนตร์เรื่องหนึ่งเรื่องใดซึ่งเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์และสภาพิจารณาภาพยนตร์ได้มีมติห้ามฉายแล้วนั้นหากได้มีการเปลี่ยนแปลงตัดทอนคำพูดและภาพหรือเนื้อเรื่องบางตอนออก และมีการเปลี่ยนแปลงชื่อเรื่อง แล้ว และเจ้าของภาพยนตร์ร้องขอให้พิจารณาใหม่ กรมตำรวจก็น่าจะต้องรับคำร้องขอของเจ้าของภาพยนตร์ร้องขอให้พิจารณาภาพยนตร์เรื่องนั้นอีกครั้งหนึ่งได้ เพราะตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ มิได้มีบทบัญญัติมาตราใดห้ามไว้ นั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาข้อนี้แล้วมีความเห็นว่า ถึงแม้ในบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้จะไม่มีข้อห้ามไว้ดังความเห็นของกรมตำรวจก็ตาม แต่บทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้เอง ก็ได้บัญญัติถึงขั้นตอนของสิทธิหน้าที่ของเจ้าของภาพยนตร์ของเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์ และของสภาพิจารณาภาพยนตร์เรียงลำดับเป็นขั้นตอนที่จะต้องกระทำไว้โดยชัดแจ้งอยู่แล้วตามที่กล่าวมาข้างต้น เพราะฉะนั้นเจ้าพนักงานผู้พิจารณาภาพยนตร์จะกระทำการใดๆ นอกขอบเขตตามขั้นตอนของกฎหมายที่บัญญัติไว้นั้นหาได้ไม่

(ลงชื่อ) อมร จันทรมบูรณ์

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๒๑